

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

VI. An idem effectus possit dependere diuisim à duplici causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

neque meus parens existeret: ergo hic & nunc meus parens in instanti meae generationis dependet ab actione, quae processit à meo auctore existente: non physice, quia nihil physice dependet ab illo, quod non est: ergo moraliter: ergo eadem dependentia, quia meus parens proxime dependet, dependeo ego remotè iuxta doctrinam traditā. Ex hoc inferes me modò physice dependentem tantum à Deo conseruante, moraliter dependere ab omnibus meis progenitoribus, quia quod Deus hic & nunc me conseruet, dependet ex eo quod illi praecesserint, & altero eorū deficiente, non me conseruaret ex hac numero prouidentia, & serie decretorum, ex qua hic & nunc mea conseruatio dependet. Quod si Deus modò modò me conseruaret per decretum, quo decerneret hic & nunc meam existentiam non praeiusta actione, quā tui primò productus à meo parente, ita ut ex vi eiusdem decreti modò existerem, etiam si nullus ex meis progenitoribus praecessisset, neque physice neque moraliter ab illis dependerem, quod ex doctrina tradita clarè constat.

6 Vno haustu totam doctrinam traditam solido, vniuersaliq; principio probauit, & fundamentum Hurtadi destruxit, & quod magis mirabile est non aliam impugnationem contra Hurtadum adduxit, quam ipsi debere non possem, sic ait ibidem sect. 9. §. 175. nescio an sanè sibi constans: *Causa per se est, quae per se necessaria est ad effectum, ita ut sine illa effectus esse non possit.* Subdit ipse immediatè: sic ignis, & aqua, aliaeque causae remotae sunt per se causae calefactionis in ligno procedente à calore in ipsis existente, quia licet calefactio adaequare dependat à calore, ignis tamen, & aqua sunt necessaria ad existentiam caloris: quomodo autem haec componenda sint cum sententia, quam ipse tradit sect. 4. non calleo: illum arguentem audiamus, sic inlurgit: Primò, deficiente causa remota eodem modo remanet effectus: ergo effectus non pendet à causa remota. Distinguo antecedens deficiente causa remota, & supplente alia locum illius, concedo: deficiente alia & nulla vices illius supplente remanet effectus, nego. Sed posses instare: Demus modò Deū producere ignem, & ignem producere calorem in se, & calorem productum in igne producere calorem in ligno approximato, & calorem productum in ligno, sensationem in viuentem; dummodo Deus conseruaret calorem in ligno permaneret sensatio: sed conseruans calorem in ligno tantum suppleret concursum, quem praestabat calor productus in igne; ergo destructo igne, qui erat causa remota sensationis, & nullā alia causa subrogata, loco ignis permanet sensatio: ergo & ex vi eiusdem actionis: ergo ignis qui erat causa remota sensationis non influebat per se in sensationem. Resp. Deum conseruante calorem productum in ligno non solum supplere in ordine ad illum calorem vices causae proximae, à qua producebatur talis calor, sed etiam omnium causarum remotarum, quia subrogat suum influxum loco alijs, qui dependebat ab alijs causis, & immediatè, & per se Deus praestat calori, quem modò conseruat, totum illud, quod praestabant omnes causae remotae à quibus dependebat, ac proinde vices omnium supplere dicitur. Ex hac doctrina Minor illa: *Sed Deus conseruans calorem in ligno tantum suppleret concursum, quem praestabat calor in igne: ut sonat, concedenda est; sed negandum quod intendit arguens videlicet hoc tantum esse supplere vices principij proximi illius conseruationis: qui enim supplet concursum dependentem à pluribus causis remotis, & ab vna proxima, in ordine ad effectum conseruatum ex vi illius influxus, qui loco praecedentis subrogatur, supplet non tantum vices causae proximae, à qua ille influxus dependebat, sed etiam omnium remotarum.*

7 Obiic. secundo Hurtad. Eodem modo influit causa proxima in remotam, media proxima, quo potentia visua videt subiectum albedinis, media albedine: sed qui videt albedinem, non videt subiectum media albedine; ergo qui influit in effectum remotum, media illius causā proximā, non influit in illum effectum. Respondeo negando antecedens, est enim longè diuersissima ratio, ego enim non dicor remotè videns subiectum albedinis, quia albedo quam ego video, videt subiectum cui inhaeret, sicuti dicor influere remotè in motum localem, quia immediatè influit in hunc impulsus, in quem ego influo; albedo enim subiectum non videt, imò etiam albedo parietem videret, non diceret ego videns parietem media albedine, sicuti ex eo quod videam Petrum Solem videntem, non dicor Solem videre, quia visio, qua Petrus videt So-

lem, & visio, qua ego Petrum video, omnino disparatè se habent, & etiam si vna ab alia dependeat, visio Petri non potest me videntem constituere, quia videre formaliter dicit immanentiam, visionemque in me receptam; causare autem non dicit hanc immanentiam, & ideo etiam causa proxima dicitur actu causans per effectū ab illa adzquatè distinctum, & nullo modo vnitum, & materialis causa etiam praecisa vnione causae materialis formae in actu secundo constituitur.

8 Obiic. tertio opinionē Durandi afferentis effectus productos à causis secundis tantum mediatè pendere à Deo, quam omnes Theologi damnant, quia ex illa sequeretur Deum non esse causam per se illorum: ego sentiant Theologi causam remotā non esse causam per se. Resp. Theologos non damnare hanc sententiam, quia ex illa inferatur Deum non esse causam per se effectū, quos producit medijs causis secundis, sed quia asserit, Deum non esse causam proximam illorum, quod per se absurdum est, quia cum causa remota non influat in effectum nisi quatenus influit in causam proximam illius, sequeretur semel producto Angelo Deum non posse impedire illius operationem quod absurdissimum est.

PUNCTVM VI.

An idem effectus possit dependere diuissim à duplici causa.

1 IN hanc quæstionem non cadunt intrinsecae causae. Certum enim est duplicem causam intrinsecam numero distinctam, non posse causare eundem numero effectum. Ratio est manifesta: Causa intrinseca identificatur cum effectū, & compositum hoc nihil aliud est, quam haec materia, haec forma, & haec vnio; ergo nequit dari hoc compositum sine hac materia, hac forma & hac vnione: ergo si loco huius materiae alia poneretur, aliud esset compositum. Neque effectus negatiui maiorē locum inueniunt in hac quæstione, licet ratione opposita, quia nullus dubitat eandem expulsionē, seu carentiam frigiditatis in hoc subiecto posse ab hoc vel illo calore procedere, quicumq; enim calor adueniens expellit eandem frigiditatem, quā inuenit in subiecto, & ita eandem carentiam eiusdem frigiditatis inducit. Relego etiam ab hac quæstione finalem causam, quae nimis improprie causa dicitur, non enim dubium est me posse idem iter agere causā inuisendi amicū, aliudve negotium tractandi, licet non defuerint, qui dixerint actionem diuersam ex diuersa intentione procedere. Ita P. Arrub. 1. p. disp. 58. c. 4. & 5. quem sequutus est P. Hurt. tr. 2. disp. 117. c. 2. n. 11. quorum fundamentum hoc est. Actio procedens à principio diuerso, diuersa esse debet, quia per se ipsam illud attingit: sed intentio est principium actionis; ergo ex diuersa intentione diuersa actio procedet; Distinguo maiorem: posito diuerso principio physico, à quo actio per se ipsam depēdet, actio est diuersa, concedo maiorem: posito principio distincto morali, à quo actio per se ipsam non dependet, nego maiorem: sed intentio est principium actionis, distinguo eodem modo: est principium physicum, à quo actio per se ipsam dependeat, nego minorem: est principium morale, à quo actio non dependet per se ipsam, concedo minorem; deinde nego consequentiam.

2 Restat difficultas haec de causa materiali respectu formae, & de causa efficiente, leuis vtraque, & leuissima, vel nulla respectu causae materialis; eadem enim forma, quae educitur ex hac materia potuit ex alia educi, omnes enim materiae de facto existentes sunt eiusdem rationis, & quilibet capacitatem habet ad recipiendam quamcumque formam, & ita haec materia potuit antecedenter recipere formam, quam de facto recipit alia materia, & forma ab hac & illa materia, diuissim dependere. Trahitur tota difficultas ad duplicem causam efficientem vtramque creatam, quia de vna creata, & altera increata dubium esse non potest, certum enim est Deum posse se solo producere effectum, quem causa secunda producit.

3 Negant Capreolus, & Mar. relati à P. Doar. in Metaph. disp. 26. sect. 5. in quam partem propendet D. Thom. quodlibet 5. existimant enim hi Doctores quamlibet causam sub se habere classem quaudam effectum adzquatè distinctam; ita ut nullus effectus, contentus in virtute huius causae in illius virtute contineatur. Afferunt P. Suarez. iam relatus

relatus cum Scot. in 2. dist. 20. q. 2. quam sententiam maior pars Scholasticorum defendit.

4 Dico primò. Possibiles sunt duæ virtutes actiue vniuersæ eiusdem speciei quarum neutra sub propriæ actiuitatis sphaera habeat aliquem effectum, ex his, quos potest alia producere. Sit ratio: virtutes hæ non repugnant ex aliquo capite: ergo possunt à Deo produci. Assigna implicationem, vel totum concede. Confirmatur: Non repugnat duplex ignis productiue caloris immediatè nullà actione interiecta: sed nullus calor ita ab hoc igne productus posset ab alio dependere, quia dependeret per se ipsum ab hoc sicuti modò dependet actio interiecta: ergo possibilis est duplex causa vniuersa, quarum neutra possit producere effectum, quem alia producere valet.

5 Dico secundò. Possibilis est duplex actiua virtus, quarum vtraque eisdem numero effectus producere possit, ita vt nulla illarum valeat effectum edere, ad quem producendum altera per modum actus primi virtutem non habeat. Probanda est hæ conclusio ex non repugnantia harum causarum, nulla enim poterit assignari, ex qua liceat asserere virtutes has inter se repugnare. Secundò ex parte effectuum repugnare non possunt tales virtutes, quia effectus non dependent immediatè per se ipsos, sed mediis actionibus: ergo ex se indifferentes sunt, vt dependant ab hac vel illa causa. Neque repugnantia ex parte principiorum, seu virtutum potest inueniri, quia nulla exco-gitari potest in eo quod multipliciter distinctæ numero virtutes in actu primo, quarum qualibet adequatè possit effectum producere, in se enim qualibet sine respectu ad aliam repugnantiam non habet, aliàs vtraque repugnaret, ex respectu aliquo inter vtramque intercedente repugnàtia oriri nequit, quia cum hæ virtutes subiectum commune non habeant, oppositionem contrariam habere nequeunt, neque alia potest inter has virtutes probabiliter excogitari: Confirmatur: non repugnat hunc effectum, qui potest adequatè à causa prima produci, posse à causa secunda eodem modo produci: ergo non repugnat hunc effectum, qui potest, & de facto produci ab hac causa, potuisse antecederet produci ab alia: id de aliquo effectu concedis, quod sine fundamento negabis, posse contingere respectu omnium, dummodo hæc virtus aliam virtutem intra suæ actionis sphaeram tanquam effectum non contineat perspicuum est.

6 Dico tertio. Ex potentiis actiuis de facto existentibus non qualibet habet sub se seriem effectuum adequatè distinctam ab illa, intra quam alia suam potest extendere actionem, neque qualibet potest producere omnes effectus, quos alia producere valet. Hæc conclusio nulla potest efficaci ratione ostendi, est enim de facto, quod nullo certo fundamento nobis constat: probabiliter tamen ita suadet pars, quæ asserit non quamlibet causam habere sub se omnes effectus, quos habet alia. Probatur ex D. Th. 1. p. q. 45. art. 5. ad 1. vbi docet causam vniuersam non posse habere pro obiecto adequato totam speciem, aliàs se ipsam tanquam obiectum respiceret, & posset se ipsam producere, quam rationem expendit Soar. suprà, & nos adducemus Controu. 9. puncto 10. ad probandum idem non posse esse causam sui ipsius. Confirmatur, & declaratur. Experiencia compertum est hunc ignem producere illum, v.g. ignem A ignem B: ergo ignis B continetur in virtute ignis A: sed idem ignis B non continetur intra propriam virtutem actiuam: ergo aliquis ignis potest produci ab igne A, qui produci non possit ab igne B.

7 Partem aliam asserentem plures effectus, qui possunt ab hac causa produci, posse etiam produci ab aliis ratione Theologica non contemnenda probo: Ex Scriptura, & historiis Ecclesiasticis constat multos homines datos esse suis parentibus ex meritis Christi, quos non haberent sine Christo cuius meritis eorum sterilitas fuit fecunda, vt patet in Anna matre Samuëlis, 1. Reg. 1. Sarà matre Isaac Gen. 18. Elisabeth matre Baptistæ, Luca 1. & in Matre S. Bonauenturæ, & aliis plurimis, quod confirmat totius Ecclesiæ consensus, fideles enim preces fundunt, vt ex meritis Christi, ex his parentibus filij procreentur: ergo ex meritis Christi hi homines ex his parentibus nati sunt: sed aliàs erant nascituri independentè à meritis Christi: ergo poterant ab aliis parentibus nasci. Consequentia est legitima, quia si independentè à meritis Christi erant nascituri, & non poterant ex aliis parentibus nasci, independentè à meritis Christi, ex his nascerentur, & merita

Christi in hoc negotio nullam possent vtilitatem habere. Maior Scriptura testimoniis firmiter est stabilita. Sola Minor, seu secundum Antecedens indiget probatione: vide licet illos homines independentè à meritis Christi esse nascituros, quod confirmat communis Theologorum opinio, quæ asserit Deum non meruisse existentiam hominum, sed redemptionem illorum, & posset multis rationibus probari idem ex decretorum ordine, quibus superfedo, quia nimis Theologica sunt, tantum in medium adduco celebre Augustini testimonium Epist. 105. *et enim (Christus non pro nullis, hoc est non pro non existentibus,) vt homines conderentur, sed pro impiis mortuis est, vt iustificarentur.* Infero ergo Petrum procreatum à Ioanne potuisse à Francisco procreari, ac proinde posse effectum ab hac causa dependentem diuisum ab alia dependere.

8 Obiic. primo. Determinatio productionis huius indiuidui prouenit à causa producente: ergo causa produciens non potest esse indifferens ad producendos plures effectus, quos sub se habeat. Respondeo certum esse causam quamlibet esse indifferentem ad producendos plures effectus, quos virtualiter continet, ex quibus determinatur ad producendum hunc potius, quam illum cuius determinationis fundamentum inquirendum est, siue possit producere effectus, quos alia, siue non possit, ac proinde argumentum prædictum contra nostram sententiam nihil probat, quia principium determinans causam ad hunc numero effectum, inter plures, quos potest illa producere valebit determinare eandem causam inter effectus quos eadem, & alia causa pariter producere possunt.

9 Obiic. secundò. Effectus, qui modò dependet ab hac causa, potuit ab illa dependere: ergo non dependet essentialiter ab hac. In omnium sententia hoc argumentum locum inueniet, quia certum est effectum dependentem ab hac causa potuisse dependere à Deo. Respondeo effectum potentem ab hac, & illa causa diuisim dependere, à nulla determinata essentialiter dependere, dependere tamen per se, hoc est, tanquam à vera causa, non per accidens influente ab illa à qua recipit esse, quia ita dependet ab illa, vt non posset subsistere ablata illa causa, si alia loco illius non substitueretur, quod est dependere per se.

Obiic. quidam contra id, quod dixi effectum moraliter dependere à causa remota, medià causà proximā, quæ actu non conseruatur à primo producente, me id sine causa dixisse, illudque probare non posse, & per accidens omnino esse, vt me Deus modò conseruet, fuisse prius productum, à talibus hominibus vsque ad Adamum. Respondeo: neminem posse negare me Deum modò conseruare, quia prius fui productus, & ad hoc, quod fuerim productus à meo parente per se conduxisse existentiam mei parentis, & ad hanc per se conduxisse actionem, qua meus parens fuit productus à meo ayo, & sic in aliis progenitoribus. Nam etsi meus parens eodem modo produceret me, etsi immediatè ipse à Deo fuisset productus, hoc probat causas remotas non esse causas essentialiter requisitas, non verò suadet non esse causas per se, in eo oppositum manifestè probatur, si enim meus auus, vel alius loco illius meum patrem non produxisset, neque meus Pater, neque ego ab eo fuisset productus.

Obiic. insuper me contra omnem vsum, & rationem transferre causalitatem moralem ad esse physicum, quod est in causis omni cognitione, & ratione, & moralitate carentibus. Respondeo causam moralem debere causare media alià ratione prædicta, quia causat mouendi voluntatem alius, id verò, quod voluntatem mouet potest esse quid physicum, & ratione destitutum, vt per se notum est, ex eo enim quod videt Deus causas naturales applicatas ad agendum, suoque indigere concursu, vt agant, mouetur ad concurrendum cum illis, & quando videt duo agentia contraria intendentia producere effectus inter se incompatibiles, mouetur ad concurrendum cum hoc potius, quam cum illo, quia est fortius illo. Hæc sunt omnibus nota, videat ista iuxta quorum vsum, & qua ratione dixerit esse contra omnem vsum & rationem.

PUNCTUM VII.

An duplex causa possit in eodem effectu totaliter influere.

Quid dicatur de dependentia eiusdem effectus à duplici causa diuisim sumptà huius difficultatis disputa-tio

IO
Prad. 2. part.
Controu. 1.
art. 4. n. 77.

II